

PRAVILA O ZAŠTITI OD DISKRIMINACIJE PO OSNOVU POLA I DRUGIH LIČNIH SVOJSTAVA I ZAŠTITI OD SEKSUALNOG UZNEMIRAVANJA I UCJENJIVANJA NA UNIVERZITETU CRNE GORE

Bilten UCG, br. 643/2025 od 28.05.2025 godine

I OPŠTE ODREDBE

Predmet Pravila

Član 1

Ovim Pravilima na Univerzitetu Crne Gore (u daljem tekstu: Univerzitet) uređuju se: pojam diskriminacije po osnovu pola i drugih ličnih svojstava, seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora, zabrana seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, mjere sprečavanja i postupci zaštite lica od seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja.

Cilj i načela

Član 2

Ovim Pravilima Univerzitet izražava poštovanje i zaštitu ljudskih prava, zabranu diskriminacije i bilo kakvog oblika seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora, promoviše ponašanje zasnovano na uzajamnom poštovanju, razumijevanju i toleranciji radi stvaranja pravičnog i dostojanstvenog akademskog i društvenog okruženja.

Svaki postupak zaštite od seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora (u daljem tekstu: „postupak zaštite“) smatra se hitnim.

Nadležna tijela dužna su da efikasno postupaju i da ne dozvole da dođe do zanemarivanja prijava seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora, kao i drugih oblika diskriminacije na osnovu pola i drugih ličnih svojstava, odgađanja ili propuštanja istraživanja prijavljenog seksualnog uznemiravanja ili drugih oblika rodne diskriminacije.

Univerzitet i učesnici/ce u postupku zaštite dužni su da se rukovode načelima povjerljivosti i zaštite privatnosti, u skladu sa zakonom.

Povreda iz stava 4 ovog člana osnov je za utvrđivanje disciplinske odgovornosti zaposlenog/e ili studenta/kinja.

ZNAČENJE POJMOVA

Diskriminacija po osnovu pola

Član 3

Diskriminacija po osnovu pola je svako pravno ili faktičko, neposredno ili posredno pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica jednog pola u odnosu na lica drugog pola, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva jednom licu, odnosno grupi lica

jednog pola u odnosu na lica drugog pola, zbog kojeg se nekom licu otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava i sloboda u građanskom i političkom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom i drugim oblastima javnog i privatnog života. Diskriminacijom po osnovu pola smatra se i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po osnovu pola. Diskriminacijom se smatra svako postupanje kojim se žena zbog trudnoće ili majčinstva, kao i drugo lice zbog promjene pola, dovode u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica, prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja, ostvarivanja prava po osnovu socijalne zaštite i drugih prava.

Seksualno uznemiravanje

Član 4

Seksualno uznemiravanje, u smislu ovih Pravila, je:

- svaki neželjeni verbalni, neverbalni ili fizički akt koji ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva zaposlenog/e ili studenta/kinja Univerziteta, zasnovan na polu ili drugim ličnim svojstvima, a koji izaziva strah ili stvara neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje i protivno je volji studenta/kinja ili zaposlenog/e;
- omalovažavanje po osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika;
- neželjene seksualne verbalne primjedbe i predlozi, razni neželjeni pozivi, fizički dodiri, govor tijela, emocionalno proganjanje, ponavljano neželjeno upućivanje verbalnih i fizičkih predloga polne prirode drugoj osobi, fizičko napastvovanje, ponavljano neželjeno iznošenje šala i opaski koje su polno obojene, uključujući aluzije na pol, seksualnu orijentaciju ili druga lična svojstva, ruganje i ismijavanje koje je polno obojeno;
- svako neželjeno verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje na osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, a koje su protivne volji drugog lica kao i seksualno esplicitan govor tijela;
- upućivanje predloga za intimiziranje zaposlenom/j ili studentu/kinji protivno njegovoj/njenoj volji;
- podsticanje i navođenje na naprijed navedeno ponašanje.

Naučni radovi i izlaganja zaposlenih i studenata/kinja koji se odnose na pol, promjenu pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, a kojima se ne vrši povreda odredaba ovih Pravila, ne smatraju se seksualnim uznemiravanjem.

Seksualno ucjenjivanje

Član 5

Seksualno ucjenjivanje u smislu ovih Pravila je navođenje na prihvatanje ponašanja seksualne prirode uz obećavanje nagrade, prijetnju ili ucjenu, odnosno svako ponašanje u vidu sugestije, predloga ili traženja usluga seksualne prirode, radi narušavanja određenih prava ili ispunjavanja obaveza na Univerziteta, ili ponašanje kojim se licu prijeti da će mu, u slučaju odbijanja pružanja traženih usluga, biti ugrožena prava, otežano ili onemogućeno ostvarivanje obaveza ili da će se iznijeti nešto što može škoditi njegovoj časti ili ugledu, kao i uskraćivanje prava ili prijetnja nanošenjem

štete časti i ugledu zaposlenom ili studentu zbog neprihvatanja predloga za intimiziranje.

Seksističko ponašanje i govor

Član 6

Seksističko ponašanje i govor u smislu ovih Pravila je svako ponašanje, gest, vizuelni prikaz, verbalni ili fizički čin zasnovan na ideji da je neko, zbog svog pola, inferioran ili superioran u odnosu na drugog, koji ima za cilj ili posljedicu narušavanje dostojanstva ili stvaranje neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg, zastrašujućeg ili uvredljivog okruženja.

Član 7

S obzirom na to da akademsko osoblje na Univerzitetu, obavlja posebnu vrstu posla koji zahtijeva visok stepen profesionalne i moralne odgovornosti, kao i da u odnosu na studente/kinje postupaju sa pozicije autoriteta, ponašanje protivno ovim Pravilima smatra se naročito ozbiljnom i teškom povredom pravila ponašanja zaposlenih na Univerzitetu.

II ZABRANA I ZAŠTITA OD SEKSUALNOG UZNEMIRAVANJA I UCJENJIVANJA

Načelo zabrane seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja

Član 8

Na Univerzitetu su seksualno uznemiravanje i ucjenjivanje, seksističko ponašanje i govor zabranjeni.

Na Univerzitetu je zabranjeno seksističko ponašanje i govor, odnosno verbalni i neverbalni akti zapošljenih i studenata/kinja kojima se iskazuju i propagiraju polne predrasude i/ili predrasude vezane uz seksualnu orijentaciju, koje dovode do diskriminacije po polu ili nekog drugog ličnog svojstva.

Zabrana iz stava 1 i 2 ovog člana odnosi se i na ponašanje zaposlenog/e ili studenta/kinje van prostorija Univerziteta, ako je u vezi sa radom ili studiranjem.

Ukoliko je zaposleni/a istovremeno i student/kinja njegova odgovornost za seksualno uznemiravanje utvrđuje se u zavisnosti od toga u kojem je statusu preduzimao radnje zbog kojih je pokrenut postupak protiv njega/nje.

Zaštita od lažnih prijava

Član 9

Zloupotreba prava na zaštitu od seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, kao i seksističkog ponašanja i govora (u daljem tekstu: „zloupotreba prava na zaštitu“) je kažnjiva.

Zloupotreba prava na zaštitu postoji ako je podnosilac/teljka zahtjeva za zaštitu od diskriminacije po osnovu pola i drugih ličnih svojstava, seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora, svjestan/a, ili je morao da bude svjestan/na, da nema osnovanih razloga za pokretanje postupka zaštite, kao i ako je podnosilac/teljka, postupak pokrenuo/la kako bi za sebe ili drugo lice pribavio/la korist ili drugom licu nanio/jela štetu.

Zabrana preduzimanja štetne radnje

Član 10

Nikakve štetne posljedice neće trpjeti lice koje je:

- pokrenulo postupak zaštite;
- bilo svjedok/inja diskriminacije po osnovu pola ili drugog ličnog svojstva, seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora;
- podstaklo na pokretanje postupka zaštite.

Kontinuirana edukacija za sprečavanje seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora

Član 11

Univerzitet i organizacione jedinice dužne su afirmisati, podržavati i sprovesti poštovanje dostojanstva svih lica, i vršiti prevenciju svakog oblika seksualnog uznemiravanja, seksističkog ponašanja i govora, kao i diskriminacije na osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika.

Univerzitet i organizacione jedinice će organizovati edukaciju za zaposlene i studente/kinje radi prepoznavanja, prevencije i zaštite od diskriminacije na osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora.

Univerzitet i organizacione jedinice su u obavezi da na odgovarajući i efikasan način obavijeste svoje zaposlene i studente/kinje o sadržini ovih Pravila, njihovim pravima, obavezama i odgovornostima, uz upozorenje o zabrani diskriminacije po osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora, kao i postupku i mehanizmima za preventivno djelovanje i/ili postupanje u slučaju kršenja odredbi ovih Pravila.

Obrazac obavještenja iz prethodnog stava, utvrdiće dekan/ica ili direktor/ica organizacione jedinice na predlog Povjerenika za ravnopravnost.

III POSTUPAK ZAŠTITE OD DISKRIMINACIJE PO OSNOVU POLA, PROMJENE POLA, RODNOG IDENTITETA, SEKSUALNE ORIJENTACIJE I/ILI INTERSEKSUALNIH KARAKTERISTIKA, SEKSUALNOG UZNEMIRAVANJA I UCJENJIVANJA, SEKSISTIČKOG PONAŠANJA I GOVORA

Povjerenik/ca

Član 12

Univerzitet ima Povjerenika/cu za ravnopravnost, u organizacionoj jedinici Centru za ljudska prava – Kancelarija za rodna pitanja.

Savjetodavni postupak zaštite

Član 13

Savjetodavi postupak zaštite od diskriminacije po osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora (u daljem tekstu: „savjetodavni postupak“) vodi Povjerenik/ca.

Lice koje smatra da je bilo izloženo diskriminaciji po osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora može se obratiti Povjereniku/ci radi dobijanja savjeta o daljem postupanju ili rješavanju spornih okolnosti u smislu ovih Pravila.

Član 14

Postupak pred Povjerenikom/com je savjetodavne prirode i o njemu se ne vode službene evidencije.

Omogućavanjem vođenja savjetodavne procedure Univerzitet daje mogućnost mirnih rješenja, naročito kada se radi o seksističkom ponašanju i govoru i seksualnom uznemiravanju i ucjenjivanju koje može da se prevaziđe na alternativan način.

Povjerenik/ca je dužan/a da obavi razgovor sa podnosiocem/teljkom prijave u roku od 15 dana, od dana dostavljanja prijave, odnosno u roku od 8 dana, ukoliko okolnosti predmetnog slučaja ukazuju da se za učinjeno djelo može, saglasno zakonu, izreći otkaz ugovora o radu.

Zaposleni/a na Univerzitetu i studenti/kinje su u obavezi da se odazovu pozivu Povjerenika/ce i saopšte sve podatke važne za dokazni postupak i pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja.

Nepostupanje po stavu 4 ovog člana povlači odgovornost saglasno zakonu.

Član 15

Povjerenik/ca će saslušati zaposlenog/u ili studenta/kinju i pružiti mu/joj pomoć i podršku.

U slučaju seksističke diskriminacije, Povjerenik/ca će obavijestiti dekana/icu ili direktora/icu organizacione jedinice i zajedno sa dekanom/icom ili direktorom/icom organizacione jedinice obaviti razgovor sa licem kome se stavlja na teret takvo ponašanje.

U slučaju diskriminacije po osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, seksualnog uznemiravanja ili ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora Povjerenik/ca će po obavljenom razgovoru i u dogovoru sa zaposlenim/om ili studentom/kinjom koji/a smatra da je bio/la izložen/a seksualnom uznemiravanju ili ucjenjivanju, seksističkom ponašanju i govoru odlučiti o daljim postupcima koji mogu biti:

1. savjet zaposlenom/j ili studentu/kinji na koji način da reaguje ukoliko se uznemiravanje ponovi i eventualno ga uputiti na odgovarajuće pravne postupke zaštite uključujući i one koji se vode pred nadležnim organima;

2. odvojen razgovor sa licem kome je na teret stavljeno da je diskriminisalo lice po polu, vršilo seksualno uznemiravanje ili ucjenjivanje.

Ukoliko zaposleni/a ili student/kinja iz člana 13 stav 1 ovih Pravila želi da se postupak nastavi, Povjerenik/ca poziva zaposlenog/u ili studenta/kinju koji/a se tereti za seksualno uznemiravanje da mu usmenim putem odgovori na navode koji mu/joj se stavljaju na teret i daje mu/joj savjet kako da se sporne okolnosti riješe u smislu ovih Pravila i po potrebi obavještava ga/je o postupcima koji mogu da budu vođeni protiv njega/nje, uključujući one koji se vode pred državnim organima.

Ukoliko su u svom radu Povjerenici/e došli u kontakt sa informacijama na osnovu kojih se može opravdano pretpostaviti da je učinjeno seksualno uznemiravanje i/ili ucjenjivanje, seksističko ponašanje i/ili govor u obavezi su da sa tim informacijama upoznaju dekana/icu ili direktora/icu organizacione jedinice.

U postupku zaštite, na predlog zaposlenog/e ili studenta/kinja iz člana 13 stav 1 ovih Pravila može učestvovati i lice od njegovog/njenog povjerenja.

Povjerenici/e i članovi/ce uprave organizacione jedinice jednom godišnje razmjenjuju informacije koje sadrže broj i vrstu učinjenih prekršaja iz ovih Pravila u toku prethodne studijske godine.

Član 16

U cilju razjašnjenja činjenica i rješavanja spornih okolnosti u smislu ovih Pravila, Povjerenik/ca može da predloži održavanje zajedničkog razgovora sa zaposlenim/nom ili studentom/kinjom koji/a smatra da je diskriminisan/a po osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, izložen/a seksualnom uznemiravanju i/ili ucjenjivanju, seksističkom ponašanju i/ili govoru i zaposlenim/om ili studentom/kinjama koji/a se tereti za seksualno uznemiravanje i/ili ucjenjivanje, seksističko ponašanje i govor.

Razgovor iz prethodnog stava će se obaviti samo uz pristanak obje strane.

Ukoliko zaključi da navodi o seksualnom uznemiravanju i/ili ucjenjivanju, seksističkom ponašanju i govoru odnosno da učinjene radnje odgovaraju opisu djela seksualnog uznemiravanja i/ili ucjenjivanja, seksističkog ponašanja i govora Povjerenik/ca će obavijestiti zaposlenog/u ili studenta/kinju koji se tereti za seksualno uznemiravanje o razlozima zbog kojih se sporno ponašanje kvalifikuje kao seksualno uznemiravanje i ucjenjivanje, seksističko ponašanje i govor i zašto je ono zabranjeno.

Ukoliko zaključi da navodi o seksualnom uznemiravanju i ucjenjivanju, seksističko ponašanje i govor odnosno da učinjene radnje ne odgovaraju opisu djela seksualnog uznemiravanja Povjerenik/ca će obavijestiti zaposlenog/u ili studenta/kinja koji smatra da je izložen seksualnom uznemiravanju o razlozima zbog kojih se sporno ponašanje ne kvalifikuje kao seksualno uznemiravanje i zašto ono nije zabranjeno.

Disciplinski postupak

Član 17

U slučaju postojanja osnovane sumnje da je izvršeno seksualno uznemiravanje i/ili ucjenjivanje, seksističko ponašanje i govor, student/kinja ili zaposleni/a mogu da

pokrenu postupak za utvrđivanje odgovornosti drugog studenta/kinje ili zaposlenog/e (u daljem tekstu: „disciplinski postupak“), u skladu sa opštim pravnim aktima Univerziteta Crne Gore.

Disciplinski postupak može da bude vođen i u slučaju zloupotrebe prava na zaštitu.

Opšte odredbe o postupcima zaštite od seksualnog uznemiravanja i ucjenjivanja

Član 18

Savjetodavni postupak može se pokrenuti u roku od šest mjeseci od dana kada je učinjena diskriminacija po osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, seksualno uznemiravanje i/ili ucjenjivanje, seksističkog ponašanja i govora ili od dana kada je poslednji put izvršena radnja koja predstavlja seksualno uznemiravanje i/ili ucjenjivanje, seksističko ponašanje i govor ukoliko se više puta ponavljala.

Vođenje savjetodavnog postupka ne isključuje mogućnost vođenja disciplinskog postupka.

Odgovornost po ovim Pravilima ne utiče na odgovornost po drugim osnovama.

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDE

Započeti postupci

Član 19

Postupci za utvrđivanje disciplinske odgovornosti za ponašanje koje se smatra diskriminacijom po osnovu pola, promjene pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije i/ili interseksualnih karakteristika, seksualnim uznemiravanjem i/ili ucjenjivanjem, seksističkog ponašanja i govora po ovim Pravilima ili za zloupotrebu prava na zaštitu, koji su započeti prije stupanja na snagu ovih Pravila, okončaće se prema propisima po kojima su započeti, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovih Pravila.

Postupci koji ne budu bili okončani u roku iz stava 1 ovog člana okončaće se po odredbama propisa koji su važili u momentu kada su postupci pokrenuti.

Shodna primjena zakona

Član 20

Na pitanja od značaja za predmet ovih Pravila, a koja nisu njima uređena, shodno se primjenjuju odredbe zakona.

Stupanje na snagu

Član 21

Ova Pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Biltenu Univerziteta Crne Gore.